

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Phimostomvs Scriptvrariorvm Iohannis Dietenbergii
Theologiae professoris profundiss. ac hæreticæ prauitatis
Inquisitoris vigilantiss. co[n]tra hæreticos æditus
Augustæ Anno M.D.XXX.**

Dietenberger, Johann

Coloniæ, 1532

VD16 D 1501

II. Nequaq[ue] solis scripturis nudis, qu[ae]libet fidei veritate[m]
stabilie[n]da[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-29398

CONFVTATORIVM SCRIPTVRARIO.

Gala. j
2. Pet. 2
Augusti. con.
petil. ca. 4
j. Thess. 6

mul cū suis authoribus in vniuersum dānata. Si qs (vt ait Paulus) vobis euangelizauerit preter id qd euangelizauimus, anathema sit. Et Petrus: Erūt in vobis mgi mēdaces, q introducēt sectas pditiōis, & multi sequent eoz luxurias, &c. sup inducētes sibi celerem pditiōē, nimir, quoz iudiciū iam olim nō cessat, & pditio eoz nō dormitat, qbus tenebras procella (btō Iuda teste) seruata est in eternū. His beatus subscribit Augustinus: Noua dogmata tū fidei tū ecclesiæ pugnātia diffiniēs, cū primis q diuinis scripturis aperte dissentiūt. Dein, q & si scripturis cōsentiāt, vni tati tñ ecclesiæ nō cōicant, vt sunt quæ ab orthodoxis p̄ribus, à cōcilijs generalibus, sed & ab Ap̄licis traditiōibus, deniq; etiā ab Ecclesiasticis cōmunibus cōsuetudinibus dissentiūt, qualia sunt Martini Lutheri, Butzeri, Zvvingli, Oecolampadij, similiumq; mente corruptoz abnegantiū eam quæ scdm pietatē est sanam doctrinam. At quod reliquū est, iam dispiciamus.

¶ An quælibet fidei veritas, expressis scripturis stabiliri debeat.

Iohan. j 4
Ozee. 6. & j 2
Lucæ. j
2. Pet. j
1. Cor. j 2
Eph. 4
Heb. j
Matth. j 10
Matth. j 8

Quoniam infallibilis cuiuslibet in ecclesia credendæ veritatis firmitas, ac certitudo, ac infallibili spiritu sancto (q ad hæc in ecclesia ppetuo manet vt eā de veritate semp reddat certiorē) deriuat, cum primis disputādum. An p solas scripturas eam erudiat necne. Quis aut nos de hoc ipso, nisi scriptura certiores faciet? Has ergo ante omnia scrutemur. Sic aut habet: Dolauī in prophetis & occidi eos in verbis oris mei, locutus sum super Prophetas &c. Dñs deus Israel locutus est p os sanctoz, q à seculo sunt Prophetæ eius. Hoies dei locuti sunt, inspirati spū sancto, qui posuit in ecclesia, quosdā quidē Ap̄los, quosdā aut Prophetas, alios vero Euāgelistas, alios aut pastores, & doctores, ad cōsummationē sanctoz in opus ministerij, in ædificationē corporis Ch̄ri, hoc est, vt hūc cæteris ministrēt spm̄, & ecclesiam in verbo spūs, q in illis loquit, ædificēt, vt iam nō sumus paruuli, & fluctuātes, & circūferamur omni vēto doctrinæ in nequitia hoīm in astutia ad circūuentionē error. Ob hoc em̄ & p̄ribus ab olim multipharie, multisq; modis loquēs in Prophetis, nouissime diebus istis, locutus est nobis in filio, qui tandē ad patrē vadēs, suos in vniuersum mundū Ap̄los misit, in qbus haud dubiū sacer ille spūs, ecclesiæ suæ locutus ē, Christo dicēte: Non vos estis q loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquit in vobis. Item: Vbi duo vel tres cōgregati sunt in nomine meo, ibi sum in medio eorum

rum. Et Paulus: State, inquit, & tenete traditōes, quas didicistis, siue per sermonē, siue p epistolam nostram. Qui hæc spernit nō hominem spernit, sed deum qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis, generalibus patrum rite coactis concilijs nunquā absentem, à cuius etiamnum inspiratione prodit, quicquid ab vniuersali ecclesia receptum seruatur. Alioquin Paulus non diceret: Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus. Sed neque Ecclesia dei. Hæc quisquis in vnum recte coegerit, videbit perspicue sanctū spiritum, nō per solas nudas scripturas, quin etiam per Christum, Prophetas, Apostolos, p̄res orthodoxos, ecclesiæ pastores & doctores, vniuersales synodos, Apostolicas traditiones, necnon generales ecclesiæ consuetudines, ecclesiam suam docuisse semper, a modo q̄ docere vsq; in æternum. In his em̄ omnibus, vnus & idem spūs sanctus certissime loquitur, qui om̄ibus istis ad eundem ad quem & scripturis finē vtiū, vteturq; semp. Nimirū, ad nostram doctrinam, ad eorū quæ ad fidei necessitatē pertinet plenam eruditionē ad erroꝝ non tam cautelam quā explosionē, ad obscurorum deniq; elucidationē, & ad dubioꝝ securam enodationē ac infallibilem instructionē, propter qd̄ haud impar omnibus istis maiestas, sed æqua prorsus cū in assentiēdo, tum in credēdo debet authoritas, id qd̄ gloriosissim⁹ martyr Cyprianus testat, dicēs: Ipse summus sacerdos sui ē sacramēti institutor & author, in cæteris hoies spm̄ sanctū habuere doctore, & sicut par est spiritui sc̄to & Christo diuinitas, ita in suis institutis æqua ē authoritas & ptās. Nec minus ratū est qd̄ dictante spū sc̄to Apli tradiderūt, q̄ quod ipse tradidit, & in sui cōmemorationē fieri p̄cepit, manet singularis propria dignitas, & vniformis in suo genere stat actio omnium, nihil addi, nihil subtrahi, nihil potest corrigi vel mutari. Hæc Cyprianus. Et inter vetustiores sic Origenes subscribit: Cum multi sint, qui se putant sentire quæ Christi sunt, & nōnulli eorum diuersa à prioribus sentiant, seruetur vero Ecclesiastica prædicatio, per successionis ordinem ab Apostolis tradita, & vsque ad præsens in Ecclesiis permanens. Illa sola credenda est veritas, quæ in nullo ab Ecclesiastica discordat traditione. Hæc ille. Et Vulgarius: Perspicuū est, inquit, plerūq; Paulum sine scriptis, sermone dumtaxat, hoc est, viua voce, non epistolis solum his tradidisse. Nō enim secus illa atq; hæc fide digna sunt. Itaq; & ecclesiæ traditionē dignā existimemus cui p̄stāda sit fides, vt si qd ab ea

2. Thessa. 2
1. Thessa. 4

Acto. 15

1. Cor. 11

Iohan. 14

Cyprianus in
sermo. de ab
lu. p. 2.

Origenes in
pri. li. peri.

Vulgarius in
ep̄lam sc̄dam
Thessa. 2

CONFVTATORIVM SCRIPTVRARIO.

Hieronymus
Eccī. 70

Augustinus

Iulius. 77. disti.
c. nolite,

Canti. 4

ab ea sit traditum, nihil vltra perquiramus. Hæc Vulgarius. Prædictus quoq; beatus Hieronymus in suo orthodoxo cōcordans in Ecclesiasten sup illo verbo: Qui dissipat sepē, mordebit eū co-
luber, sic habet sepis macerix q; euulsio ecclesiastica sunt dogmata, & institutio ab Aplīs Prophetisq; fundata, quæ q; dissoluerit, & præterire voluerit in eo ipso quo negligit à serpēte. i. diabolo pcutit
Brūs itē Augu. ex dictis Basilij sic, venerādo canonista. 11. dist. c. ecclesiasticæ recitāte, Ecclesiasticæ, inqt, institutionū quasdā in scriptis, q;sdā vero applica traditiōe p successores in ministerio cōfirmatas accepimus, q;sdā vero cōsuetudine roboratas approbauit vsus, qbus par ritus & idē vtrisq; pietatis debet affectus, vnde vel q; aliquātulum sacrae expertus scripturæ hesitauerit. Si em̄ attēderimus cōsuetudines ecclīæ nō per scripturas à p̄ribus traditas, nihil æstimare, quātum religio detrimēti sit latura, intētiue inspiciētibus liquido cōstabit. Hec ille: Pro catholicis itaq; firmādis veritatibus, erroribusq; confutādis, nec solas neq; nudas scripturas, q;netiā orthodoxorū p̄m recepta documēta, vniuersaliū synodorū decreta, Ap̄lorū traditiōes, sed & probatas generales ecclīæ cōsuetudines Ch̄i fidelibus, liberū erit producere, ppter qd̄ diuus papa Iulius ait: Nolite errare frēs mei charissimi, doctri-
nis varijs & extraneis. Nolite abduci, & instituta Ap̄lorū, & Ap̄li-
corū viroꝝ canōesq; habetis, his fruimini, vt freti eis cōrra cūcta inimicorū iacula p̄sistere valeatis. Hæc sunt em̄ ecclīæ ppugnacu-
la, de qbus in Cāticis scribit: Sicut turris David (muniens. i. ad se cōfugiētes) collū tuū. Hæc est doctrina ecclīæ sana, p quā Ch̄o, sicut corpus p collū capiti iungit, quæ ædificata est cū ppugnaculis, incōfringibilibus canonicæ scripturæ sentētijs, mille pendēt ex ea clypei, dogmatū videlicet catholicorū p̄m, sanctarū traditionū & cōsuetudinū. Hæc oīs armatura fortiū. i. p̄fecta & validdissima ecclīæ instructio, tum ad fidei stabiēdas veritates, tum ad destruēdas oēs aduersariorū dolosas machinatōes ac friuolas impugnatiōes sufficiēs. Quicqd̄ ergo vel orthodoxorū p̄m consona interpretatiōe, seu legitimos vniuersaliū cōciliorū diffinitōe vel applicatū traditionū decretis, aut recepto publicæ consuetudinis cōsensu Ch̄ianitatis semel introductæ, statuit in ecclesia credendū vel discredendū, acceptādū vel respuēdū, haud minori fide, vel recipiēdū vel reiiciendum tradit, affirmat, & p̄dicat ecclesia, quam si clavis eidentibusq; scripturis aut produceretur, aut reprobaretur.

¶ Quod

¶ Quod enim præcipuam scripturis fidem damus, ideo est quod suæ certitudinis firmitatem ex spiritu sancto, qui veritas est spiritus, solidam in seipsis habent, propter quod de illis recte intellectis, nullatenus addubitare licet, quin cuncta alia ad illarum (modo non desint) iudicium reuocanda sunt, earumque fulcien-
da autoritate. At cum idem sit spiritus, qui cum in patribus tum in scripturis, alijsque iam iam numeratis, ecclesie loquitur, quem admodum & post scripturas, sanctorum plurimi ingenue testantur, cur ista, non parili quoque cum scripturis credulitate acceptare mus, cur non pari maiestate veneraremur, cur denique dispari reciperentur autoritate, siue ad stabiliendam catholicam aliquam veritatem, siue ad reprobendam quamlibet contra fidem aut ecclesiam falsitatem? Nisi forsan spiritus sanctus, qui vera in scripturis loquitur, in patribus ac reliquis a seipso dissideat, contrariusque doceat. Aut literarum formulis adeo credatur affixus, ut nobis haud secus quam scripturarum apiculis loqui possit. Sed a fidelium cordibus hæc impia, scripturis ipsis pugnans, stultaque cogitatio, procul absit. Non enim solis nudisque scripturis, spiritus ille sacer utitur, quatinus ecclesiam in omnem inducat veritatem, nisi frustra posuerit in ecclesia quosdam quidem apostolos quosdam vero euangelistas, alios autem prophetas & doctores, &c. aut in lege, non scripturam sed sacerdotes frustra dederit iudices, ad legis ambiguitates diffiniendas, aut in vanum legem ex ore sacerdotis requirendam demandarit, aut certe Christum apostolis sine causa dixisse credamus: Qui vos audit me audit. Vel Paulum in lege alioqui doctissimum a Christo tacitis scripturis ad Ananiam gratis missum, aut ipsum apostolum, seniorum traditiones etiam per sermonem factas, inutiliter seruandas docuisse putemus. Non ergo per solas scripturas, quin etiam per patres, per traditiones, perque alia iam memorata spiritus sanctus suam erudit ecclesiam. Itaque sicut indubitata fide suscipitur, quod expressis scripturis traditur aut probatur, sic indubitata fide acceptandum arbitramur, quod aut concordia patrum interpretatione, aut generalium synodorum diffinitione, vel apostolica traditione, vel certe ecclesiastica recepta communi consuetudine, de
B decerni-

Ioannis. 14.

Dionysius
Cyprianus
Origenes
Damascenus
Augustinus

Deut. 17.

Mala. 2.
Luca. 10.Act. 9.
2. Tes. 1.

CONFUTATORIUM SCRIPTVARIO.

decernitur, statuitur, approbatur, atque prædicatur. Et sicut absq; omni trepidatione vel hesitatione iudicatur erroneum quicqd contra scripturas claras, recte intellectas producit. Ita procul omni dubio a veritate oportet alienum sit, quicqd contra concordẽ receptam patrum interpretationem, aut vniuersalium conciliorum determinationem vel apostolicarum traditionum sancionem, seu contra generales ecclesiæ probatas consuetudines ritusque assumitur, allegatur, & seruatur.

Ioan. 14.

Actu. 2.

Quisquis enim orthodoxos patres, quisquis apostolicas traditiones, quisquis publicos ecclesiæ ritus, aut seruatas diu religiofas consuetudines, in quibus sacer ille spiritus, olim ecclesiæ a Christo promissus adhæc, & datus, loquitur, respuit, neq; vocem spiritus in eis loquẽtis recipit, is prorsus indicat se spiritus illius qui in scripturis loquitur, expertem, & non hominum tantũ, vt Paulus habet, quin potius illius ipsius qui in his loquitur spiritus, vere se contemptorem esse.

¶ Quamobrem, haud recte nobis scripturarij solas nudasque scripturas, quasi vnica fidei nostræ præsidia, roboramentaque præscribunt, & obtrudunt, tanquam his solis nostra sint stabilienda, tum quod varium ad sensum, ipsis etiamnum repugnantem, sepiuscule trahuntur, tũ quod quorumlibet perfidorum prauitate, qui illã pro suis versatilibus ingenijs, velut cereum, quod dicitur nasum, in quamlibet velint partem torqueant, suisque conquadrent hærelibus, facile inuertuntur ac deprauantur, tum quod scriptura, super ambiguitatibus siue scripturarum siue reliquarum fidei veritatum, sufficiens iudex esse non potest. Sicut nec apud synagogam lex scripta, vnde consequitur quod solis scripturis, quæuis in fide veritas, ad literam subindicari non possit, sicut nec quælibet controuersia dissolui, tum quod nonnullæ sunt hæreses quæ scripturas aut non recipiunt, Et si quas recipiant, non recipiunt integras, & si ali

Tertul. in
lib. de præ
scrip. hæ.
Tit. 3.

quatenas integras, non tamẽ absque adulteratione, ad sui instituti disputationem, vel assertionem inuertunt, propter quod & Tertullianus eos a disputandis scripturis arcet, & ad scripturas post apostolum Paulum nullatenus prouocandum docet, nec in

nec in his constituendum certamen, quibus aut nulla aut incerta victoria est, aut parum certa. Tum denique quod scripturae litera, si diuo nostro Paulo credimus, occidat magis quam viuificet, id quod plurimorum casus demonstrat, qui in scripturarum interpretatione suis confisi ingenijs, turpiter a fide aberrarunt, Hoc suis pestilentissimis haeresibus quibus ingentem animarum tum corporum fecerunt stragem, abunde probat, Arrius Macedonius Eutices, Nestorius, Iouinianus, Heluidius Donatus, Pelagius, Manichaeus, Vuyckleffus, Hussius, Zvuynglius, Oecolampadius, & iam nouissimus ter damnatus, septiceps haeresarcha Martinus Lutherus, vt harum gemina viperarum reliqua, aeternis ignibus reservata, transeam.

1. Cor. 13.

¶ De nudis igitur scripturis frustra gloriantur scripturarii, solis illis vniuersa ecclesiae dogmata putantes stabilienda, cum adeo non sufficiant ad quorumlibet credendorum vel propositionem vel stabilitionem vt etiamnum multis sint occasio errorum. Sed alia (nimirum quae protulimus nobis fidelibus suppetunt autoramenta, quibus & ad catholicas veritates firmandas & ad errores, necnon publicos ecclesiae hostes propellendos utimur. Satis nobis erit aut pro roboranda fidei veritate, aut expungenda quauis haeresi, vel quempiam autoritate ecclesiae approbatum interpretem, aut cum Paulo generalem aliquam patrum synodum, vel traditionem apostolicam, vel certe publicam ecclesiae receptamque producere consuetudinem. Talibus namque spiculis (sicubi scripturae defuerint) confodiendi sunt omnes nouorum dogmatum vanissimi concinnatores, haeretici quique, necnon schismatici vniuersi. Vnde manifestarium arbitror, noua dogmata scripturariorum, fidei ecclesiae pugnancia, nullatenus ideo toleranda fidelibus, quod redargui non possint sola euidenti claraque scriptura, quin potius supra dictis etiamnum armaturis, quibus apud ecclesiam non minor quam ipsis scripturis & veritas adest & autoritas, fortiter expugnanda & explodenda. Porro

B. n. quibus

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

quibus a veritate seducti perfidi captiunculis teneantur, operæ precium duximus annectere, si forsan earum dissolutione conspecta, faciliorem respiscendi occasionem nanciscantur. Est autem hæc prima.

¶ Prima captiuncula.

Christus doctor & magister noster, in rebus fidei ad solas nos scripturas remisisse legitur cum diceret: Scrutamini scripturas, ipsæ sunt enim quæ de me testimonium perhibent. Non alijs ergo, sed solis scripturis res fidei, uel probandæ, vel improbandæ sunt.

¶ Responsio.

Prinicipio nobis inficiandum est, ad solas nos scripturas a Christo remissos, nec ad hoc probandum eius verbū recte, imo vaferrime producit, quod certe haud docere voluit, quæ vel admittenda essent in ecclesia vel reijcienda, quin potius suā diuinitatem, de qua scripturæ clarissima dabant testimonia, per dis textualibus Iudeis facere clariorem, ideoq; satis probe illos in hac causa ad scripturas remisit. Vnde super eodē verbo sic Chrysost. habet os illud aureū diuini Iohānes Chrysostomus: Dicit: Scrutamini scripturas, ostendens quod per has testatus est deus de eo. Etenim in Iordane testatus est & in monte. Sed vocem quædem in monte factam non audierunt, factam autē in Iordane audierunt, sed non attenderunt, propterea mittit eos ad scripturas, ostendens quoniam & patris testimoniū illic est. Non autem ad simplicem lectionem scripturæ, sed ad scrutationē exquisitam eos mittebat, quia ea quæ de eo dicebātur in scripturis, desuper obumbrabātur, neq; in superficie exprimebātur, sed velut quidam thesaurus recondiebantur. Non his (Origene teste) qui in alijs negotijs occupati transitorie, vel audiunt vel legunt, sed his qui recto & simplici corde, iugī labore, continuisq; vigilijs altius diuinas scripturas scrutantur, aperiendus. Et Alicuinus. Dixerat se habere testimoniū a Iohanne, ab opibus, a patre, addit & testimonium a lege, quæ data est per Moysen, dicens: Scrutamini scripturas, in quibus putatis vitam æternā habere, & illæ sunt quæ testimoniū perhibent de me, quasi d. Vos qui in scriptu-

Origenes
in Episto-
la ad Ro-
manos, li-
bro .7. sup
illo verbo
Q homo.

Alcuinus.

scripturis putatis vitam æternam habere, & me quasi contrarium Moisi repudiatis, testimonio ipsius Moisi me esse deum intelligere potestis, si ipsas scripturas diligenter inuestigaueritis. Omnis enim scriptura testimonium perhibet de Christo, siue per figuras, siue per prophetas, siue per angelorum ministeria, hæc ille. Ad eum ergo finem Christus consulendas voluit scrutandasque scripturas, quo Iudæos, de sua obstinatissima perfidia (qua illum credere verum deum pertinacissime recusabant) declararet inexcusabiles, quoniam ad eius rei probationem scripturæ non solum non deerant, quin etiam euident de illo testimonium dabant.

¶ Et nos quoque fatemur ingenue, nostra cum primis roboranda scripturis, modo non desint. At si illæ defuerint, alia nobis spiritus ille sanctus, indeficiens ecclesiæ gubernator & doctor, suppeditat, quibus & nostra firmemus, & incredulorum technas destruiamus. Quapropter verbum illud Christi, nil roboris captiunculæ præmissæ affert. Si enim solis scripturis cuncta tradi siue probari voluisset, procul omni dubio fideles ad nudas alicubi remisisset scripturas, cum ecclesiam suam, nec incertam nec dubiam reliquerit. At eum id nusquam fecisse testatissimum habemus, sed potius ad spiritum sanctum remisit, cum primis audiendum, qui ecclesiæ, non solum in scripturis sicut ostendimus, sed in apostolis, ac patribus necnon reliquis loquitur. Hinc etiam & ipse dominus haud solis scripturis, sed

Act. 3.
Apoc. 7. 3.
Ncem. 9.
Matth. 10
Eph. 4
Matth. 12
13. 15. 20.
Ioann. 5. 8
Act. 17.
1. Co. 11.

exemplis, similitudinibus, parabolis, rationibus item a natura sumptis, quemadmodum & Paulus poetarum carminibus, consuetudine, apostolicisque traditionibus interdum utitur, per hæc enim omnia, ecclesiam spiritus sanctus omnem docet veritatē, pro quolibet tempore quauis credenda explicans.

¶ Quod si dixerimus, id quod bona fide possumus. Ideo videlicet Christū scrutandas iussisse scripturas, nimirum, quatinus doceret nequaquam sic mordicus nos solis nudis inhærescere scripturarū vocolis ut reliqua superius enumerata contemptim transiremus, quis iam non videt auctoritate Christi nostra non solum non infirmari, quin potius firmissime probari?

B iiij Respon-

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

SECUNDA CAPTIVNCULA.

IN ecclesia primitiua, nisi facta primum scripturarum collatione, nihil prorsus acceptabatur, id quod de Pauli prædicatione patet, ubi hi qui cum omni auuiditate verbum audierunt, scripturas quotidie scrutabatur, si ita hæc se haberet. Ergo neque his diebus acceptandum erit quicquam, nisi claris subindicetur scripturis.

Tertul. ad
Mar. lib. 4

Berna. de
sim. prel.

Ita semper hæretici aut nudas, aut simplices voces coniecturis quo volunt rapiunt, aut rursus conditionales & rationales simplicitatis conditione dissoluunt, aut certe ex singularibus, vniuersale quoduis concludunt. At cauenda sunt non solum quæ sunt aperte manifesta, sed & astute fraudis subtilitate fallentia. Quid vero astutius quidue subtilius, quam vt Christi verbo deuictus ac prostratus inimicus, sub ipso verbi titulo fallat incauto, hæreses inuenit & schismata, quibus subuertat fidem, veritatem corrumpat, scindat vnitatem, & quos detinere non potest in viæ veteris cæcitate, circumscribit & decipit, noui itineris errore, rapit de ipsa ecclesia homines, & dum sibi appropinquasse iam lumini, atque euasisse seculi noctem videntur, alias nescientibus tenebras rursus infundit, vt cum euangelio Christi & obseruatione eius & lege non stantes, christianos se vocent, & ambulantes in tenebris habere se lumen existiment, blandiente aduersario atque fallente, qui secundum apostoli vocem, transfigurat se velut angelum lucis, & ministros subornat suos, velut ministros iusticiæ, afferentes noctem pro die, interitum pro salute, desperationem sub obtentu spei, perfidiam sub protextu fidei, Antichristum sub vocabulo Christi vt dum verisimilia mentiuntur, veritatem subtilitate frustrantur. Ita hoc in loco, sua fraude, simplices, scripturarum sub exemplo fallere molitur, dū ex eorū quæ a Paulo prædicabantur collatione, cū scripturis facta, prorsus nihil in ecclesia contēdit extra scripturas acceptandū. At quis adeo cæcutiat, vt scripturā hanc non videat, ineptissime huc extortā? Quid em̄ si aliqui Iudæi in lege periti sub tāta rerū suarū nutatione scrutati sint, an ea quæ prædicabat Paulus, veteribus eorū scripturis responderent?

Num

Num mox ideo confectariū est nihil extra scripturas vel in pri-
mitiua ecclesia acceptū, aut modo acceptandū. Nequaquam, p̄-
dicabat Paulus haud alia quam q̄ scripturarū testimoniis mani-
festissime probabantur, nimirū, aduentum messiae, legis cessati-
onē, necessariam in Christo fidē, & id genus alia, scripturarum
vaticinio p̄dicta. At horū scrutiniū adeo nihil pugnat nostro in-
stituto, vt etiam nūquam maxime probet. Docuimus namq̄,
non quidem scripturas haud scrutandas, quin potius, non cūia
q̄ credenda fidelibus proponūtur clavis scripturarū verbis sem-
per exp̄ssa. Nullatenus ergo ificiamur credibilia scripturis pro-
banda. Imo scripturis primū in rebus fidei statuendis gradū da-
mus, modo sicut diximus non desint. Quod si defuerint, nos iu-
xta Pauli consiliū p̄manemus in his q̄ didicimus, non solū p̄ scri-
pturas, sed & p̄ orthodoxos patres, apostolicas traditiones, ali-
aque similia, p̄ q̄ spūsc̄tūs ecclesiā suā vna cū scripturis in cūctis
ad salutē necessarijs edocere dignatur, ac ad usq̄ seculi consum-
mationem dignabitur. Multa vero ī primitiua ecclesia ex solis
apostolorū traditionibus nonnulla ex ḡn̄alis concilij diffinitione
pleraq̄ ex consuetudine, p̄ter oēm scripturarū collationē, rece-
pta, aptius scriptura tradit, quā a quoquā ignorari possit. Inde
diuus ille Paulus ait, fratres state & tenete traditiones quas di-
dicistis siue p̄ sermonē, siue p̄ epistolā nostrā. Si apostolus non
ad solas scripturas sed etiā ad traditiones, cum a se, tum alijs a-
postolis datas fideles clare remittit, proin nec huius nec alicu-
ius alterius autoritate scripturae probatur, in primitiua eccle-
sia, nil nisi collatione scripturarum admissum.

1. Cor. 7
Act. 15. 16.
2. Thess. 2.

TERTIA CAPTIVNCULA.

Psaltes ille diuinus ī suorū odorū initio mox illū beatificat,
q̄ ī lege domini meditatur nocte dieq̄. Non itaq̄ ex patrū
documētis, sed sola diuinarū scripturarū meditatione, fides no-
stra stabiliri debet. Is enim eius meditationis finis est.

RESPONSIO.

At nos patrum documenta recepta, ostendimus a lege do-
mini nequaquam aliena. Ideoque Dauidis isto verticulo,
adeo non auocamur ab his, vt etiam ad hāc nos alias impel-
lat dicens. Beatus homo quem tu erudieris domine, & de
lege tua docueris eum. Beatificat hic Dauid haud solum

Psal. 93.

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

illum, qui de lege domini docetur, quinetiam illum qui a domino eruditur. Ostendimus autem ecclesiam Christi a domino non solis scripturis, sed & patrum documentis alijsq; recitatis erudiri, & ideo nequaquam se putet in lege domini meditatū, qui contemptis patrum interpretamentis, suo spiritu pronunciat. Nos enim beatum ingenue fatemur, qui meditatur in lege domini, modo ea, de quibus diximus minime contempserit, nihil enim in talibus diuersum ab his q; in scripturis seu lege dñi continentur, reperiet, quantum ad fidei substantiam attinet. Quod si quisquā iā in lege domini meditans dissenserit ab illis, sciat se spm̄ sanctum tali scripturæ meditatione nequaquam hausisse vel haurire. Cum spūs ille non sit schismatis autor, sed unitatis, neque pugnantia, quin potius concordatissima in his omnibus doceat, sciat, inquam, qui eiusmodi est, se magis suo genio, domini legem peruerse tractauisse, quam spiritus sancti inspiratione in lege domini meditatū esse, nisi frustra nos spiritus ille veritatis ad maiorum documenta remiserit ubi ait.

1. Cor. 14. Interroga patrem tuum & annuntiabit tibi, maiores tuos & dicent tibi. Interroga, inquit patrem tuum, nimirum Christum, qui possedit fecit & creauit te, de quo pater. Hic est filius meus dilectus ipsum audite, hunc inquam patrem tuum interroga, non tam intente, quam humiliter orando, & annuntiabit tibi, reuelando per spiritum suum sanctum synceram scripturarum intelligentiam, paruulis promissam. At num hic status?

Math. 3. Nequaquā. Quid ergo restat? maiores inquit tuos & hos quoque omnes consule legendo, prophetas videlicet, apostolos, ac

1. Cor. 12. Euangelistas, & quos pater ille posuit in ecclesia, pastores & doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi, donec omnes occurramus in unitatem fidei, hi profecto tibi dicent, quid in scripturis spiritus ille veritatis loquetur. Nequaquam ergo fidei unitas in ecclesia Christi speranda est, si solis nudisq; filiis scripturis maiorum contempserimus interpretamenta. de quibus & dominus per Hieremiam ait. Constitui super vos speculatores, audite vocem tubæ, hoc est doctrinam apostolorū & apostolicorū

Hier. 6 viroꝝ

virorum, de quibus dominus deus in Isaia loquitur. Clama ne cesses exalta vocem tuam &c.

QUARTA CAPTIVNCULA.

Idei & ecclesiae dogmata sicut spiritus sancti autoritate statuuntur, sic eius autoritate a contrariis erroribus vindicantur, at spiritus ille nusquam praesentius, quam in ipsis sacris quas ipse scripsit literis inueniri potest, solis ergo scripturis probanda sunt ecclesiae axiomata.

RESPONSIO.

Idei & ecclesiae dogmata, utique spiritus sancti autoramento, cui per se nituntur statuenda, firmandaque sunt, & a contrariis vindicanda erroribus. Hanc enim ob causam Christus ait: Dabo vobis os & sapientiam cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarii vestri. Ad hoc etiam in ecclesia perpetuo residet spiritus sanctus, secundum Christi promissum ut eam in credendis infallibiliter dirigat, & ab vniuersis vindicet erroribus. Alioquin veritatis columnam ac firmamentum illam nequaquam posuisset. Oportet igitur omnibus his quibus suam erudit, dirigit, praeseruat, & expurgat ecclesiam praesentissimus sit. At solis nudisque scripturis id haudquam facit, imo & per patres quos ad hoc (si Paulo credimus) ecclesiae dedit ut iam non simus paruuli & fluctuantes, omnivento doctrinae circumacti in nequicia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. Ideo fidem necessum est etiamnum his habeamus, credentes spiritum sanctum & praesentissimum eis ac certissimum in his loquentem. Itaque haud probe assumitur, spiritum sanctum nusquam praesentius quam sacris in literis inueniri. Equidem diuinis scripturis ipsum esse praesentissimum, gratis fatemur, nequaquam sic, ut nusquam alibi inueniatur, sitque longius a patribus absens, de quo scriptum legimus: Per nationes in animas sanctas se transfert, Amicos dei & prophetas constituit. Cum enim in prophetis atque patribus prorsus eadem loquatur, illisque ad eundem finem utatur, qui fiet ut praesentissimus utrisque non sit. Quomodo non praesentissimus illi credatur, qui dicit: Lingua mea calamus scribae velo-

Lucæ. 21.

Ioannis. 14.

Ephæ. 4.

Sapi. 7.

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

Matth. 10. hæc velociter scribentis. Et illis, de quibus dominus ait: Vos
 Iohan. 12. non estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur
 Lucæ. 14. in vobis. Is est qui in vobis erit. Omnem vos docebit verita-
 tem. Etiam quid vos dicere oporteat: Sed et illis præsen-
 tissimum quis negabit de quibus Paulus ait. Qui hæc sper-
 nit, non hominem sed deum spernit, qui etiam dedit spiritum
 i. Thess. 4. sanctum suum in nobis, puto (alibi inquit) quod & ego spiritum
 i. Corin. 7. dei habeam. Adeo itaque præsens est tam scripturis, quam patri-
 bus, ut quisquis illum, siue in scripturis, siue in patribus non re-
 cipit, is vere sanctum suum spiritum eiusque contemnit doctri-
 nam & spiritum illum habere minime credendus est. Id quod dile-
 ctus Christo apostolus, haud obscure prodit dicens. Qui no-
 i. Iohan. 4. uit deum, audit nos: Non habet, solas audit nudaque scriptu-
 ras. Et post: Qui non est ex deo, non audit nos. In hoc cognosci-
 mus spiritum veritatis & erroris, hæc ille. Vides iam aposto-
 lum diuinis eruditum doctrinis, veritatis spiritum, ab erroris
 spiritu discernere, non ex solo nudo literæ, quin etiamnum ex
 apostolorum apostolicorumque patrum, apostolis succedentium, au-
 ditu, habens pro indubitato, illum ex deo non esse, ideoque spi-
 ritum dei in se minime habere, qui verbum illius, siue in scriptu-
 ris, siue in patribus audire contempserit, secundum illud salua-
 toris: Vos dei verbum non auditis, quia ex deo non estis. Alio
 Iohan. 8. qui si omnis fides, nudæ literæ tribuenda est, unde ex tam simi-
 libus formulis, ex tam uniformissimis vuculis, adeo diuersæ sunt
 enatæ hæreses, unde tot schismatum in fide monstræ prodierunt.
 Et quomodo denique fidem apostolus ex auditu protestatur?
 Si nudis scripturis fides prodit, quid est quod illam apostolus
 non ex visu, quo præcipue capebantur scripturæ, quin potius
 Mar. vlti. ex auditu, exorituram describit. Dicet forsitan sicutulus quis-
 quam, ex literæ euangelizatione fidem nasci. At, quid ergo do-
 minus apostolos mittens prædicare euangelium omni creatu-
 ræ, non ad scripturas, quin, ad audita potius, quæcunque tan-
 dem docuisset (nec tamen ullis tum comprehensa apicibus)
 Math. 28. euangelizanda commisit? Haud in solis itaque nudis scripturis
 spiritus, ecclesiæ paracletus, loquitur, id quod & beatus Au-
 gustinus

CAPVT. I.

gustinus, breui quidem verborum compendio, sed plurimum memorabili sententia testatur sic scribens. Quicumque de ipso capite ab scripturis sanctis dissentiant, etiam si in omnibus locis inueniuntur, in quibus ecclesia designata est, non sunt in ecclesia, quia ipsum caput ecclesiae, non tenent, quod est Christus Iesus. Et rursus. Quicumque de ipso capite, scripturis sanctis consentiunt, & unitati ecclesiae non communicant, non sunt in ecclesia catholica, quia de Christi corpore, quod est ecclesia, ab ipsius Christi testificatione dissentiunt, hæc ille. Ecce sicut beatus Iohannes illum ex deo non esse prædicat, qui apostolos & illorum successores non audit, sic diuus pater Augustinus, illos ab ecclesia, scripturæ autoritate, proicit, quæ cum consentiant scripturis, unitati tamen ecclesiae haud communicant. Nimirum, a patribus, a concilijs, a traditionibus apostolicis, a generalibus denique ecclesiasticis consuetudinibus dissentientes. Nequaquam igitur nudis solis scripturis spiritus ille sacer præsentissimus est, sed & reliquis omnibus, per quæ veritatem omnem ecclesiae necessariam subministrat, erroresque expungit. Non diffitemur tamen spiritum sanctum modo quodam speciali scripturis diuinis adesse, nimirum, sicut, quibus sane intellectis, nulla vnquam fallacia misceri potest, & quibus ecclesiam semper in omnibus credendis infallibiliter dirigit, de quo infra latius.

Augustin.
con. peri.
dona. lib.
cap. 4.

Eph. 5.

Coloss. 3

QVINTA CAPTIVNCVLA.

Paulus ad Timotheum ait, scripturas in ecclesia sufficere ad salutem, propter quod Christi verbum vult in ecclesia abundare, non patrum sententias, aut alia quæ ex humano, qui fallax est & mendax, enata spiritu, potius quam diuino. Solis igitur scripturis, fidei veritates stabiliendæ sunt, nisi nullam in ecclesia velimus esse certitudinem. Quid enim mendaci spiritui humano incertius, imo quid fallacius, de quo legitur spiritus vadens est & non rediens, & qui non est cum deo creditus.

2. Timo. 3
Colo. 3

Psal. 77

C ij Respon

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

RESPONSIO.

Solas nudas literas (cum aliorum contemptu ecclesiae suffice-
re, apostolus nusquam habet, sed falso impingitur illi, lega-
tur eius ad Timothæum epistola (dispeream) si eam in sen-
tentiam quicquam inueniatur. Porro Timothæum posse di-
uinis scripturis ad salutem instrui, per fidem, quam explicat,
in Christo Iesu, hoc est quod ibidē habet, id quod nos ultro con-
cedimus. At multum refert scripturis aliquem instrui posse
ad salutem, & solas nudas scripturas ecclesiae sufficere. Nam
& alijs ecclesia opus habet, id quod & supra probauimus & in-
fra fusi⁹ deducemus, multorumque miserabilis casus ingenio-
rum testatur. Siquidem apertissime constat, summam inde præ-
clarissimis ingenijs ortam fuisse perniciem, quod reliquis em-
nibus contemptis, solis nudis scripturis expressis hærendum
putauere. An non Arrius fuit in scripturis exercitatissimus?
Num Pelagius, item & Eluidius, Hus quoque & Vuyckle-
fus, Oecampadius item & Sneppius, Carolstadius & Butze-
rus, & horum omnium pater heresiarcha Martinus Lutherus
ac cæteri qui suis confisi ingenijs, naufragium tamen in solis li-
teris passi sunt. Tantumque abfuit vt solis scripturis pericu-
lum euicerint, vt etiam auxerint magis. Nec diffitemur diui-
nas scripturas, quælibet ad salutem necessaria, sufficienter con-
tinere, quia tamen non omnia credenda explicant. Imo plura
spiritus sancti suggestionē per patres, facta primum scriptura-
rum diligentissima collatione subindicantur & exprimuntur,
ineptissime colligitur solas nudas in ecclesia sufficere, qd con-
tineant ad salutem necessaria, de quo infra latius.

Col. i. ¶ At quod apostolus, Christi verbum abundanter in eccle-
sia vult habitare, hoc ipsum & nos summis desideramus votis,
tantumque abest, quod patrum sententiæ, reliquaue prædi-
cta ecclesiā, a Christi verbo vel secludāt vel impediāt, vt eti-
am quamplurimum ad hoc deseruiant, quod eius verbi syn-
cera pacificaq; euāgelizatio cū primis necessaria fidelib⁹, in ec-
i Cor. i. clesia abundanter habitet, hoc enim nullo pacto fieri posse ar-
bitramur, nisi cuncta (iuxta Pauli doctrinam) cauerimus schi-
smata,

C A P V T. I.

smata, idipsumque dicamus omnes, sumus etiam perfecti in vno sensu, & in eadē scientiā. At istud qui fiet, nisi scripturis multifarie intelligibilibus, ac in diuersum traducibilibus patrū quoque concordēs iunxerimus interpretationes, seruemus etiā eorū, de quibus iam diximus, tam decreta, quam tradita. An non schismata, an non errores excitabuntur, quando quisque scripturam, vel ad suum interpretabitur spiritum, adque suum verterit vafrissimum cerebrum, aut certe prophana induxerit colloquia, communem ecclesiæ vel ritum vel consuetudinem inturbans. Non erit pax, non pacifica pacifici verbi declamatio, si vel synceres & concordēs diuinarum scripturarum sensus corrumpantur, vel si quid iustarum sanctionum fuerit a quoquam leuiter immutatum. Quomodo enim pax credenda est apud eos, qui pacis iura subuertunt? Ad hoc ergo vt dei verbum in ecclesia non tam synceriter, quam pacifice, hoc est, absque alteratione, sine iurgio & schismate euāgelizetur, sed & abundet absque omni prorsus errore, opus est cum scripturis, tum etiam patrum documentis, & cæteris de quibus sæpius cule mentionem fecimus. Nemo igitur hæc ab ecclesia ideo putet exturbanda, quod abunde Christi verbū in ecclesia habitare debeat. Cum his maxime fiat, vt synceriter abundare possit in ea. Apostolus ergo dū voluit in ecclesia Christi verbum habitare, non ideo reliqua docuit exhibenda, sed primum dei verbo dedit, non autem solitarium voluit.

¶ Ad hæc, si patrū approbata documēta, vniuersaliū concilio rū diffinita, apostolica tradita, generales quoque consuetudines in ecclesia receptas, nequaquam a dei verbo aliena ostenderimus, nonne consequens est etiamnum & hæc apostolum in ecclesia voluisse, in qua adeo abunde dei verbum habitare præcepit? Pergamus igitur istudque re ipsa præstemus. Verbū Christi de quo diuus Paulus loquitur, nemo solum hoc intelligat, quod in papireis bibliorū chartis, mortuis pellibus attramēto conspicitur exaratum, quin etiamnum & quod dominus noster Christus Iesus digito suo in cordibus præfinitorum hominum, vbi sit inspiratum, ad ecclesiæ vtilitatē loquitur, siue fiat

Coloss. 3

C in huiusmodi

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

huiusmodi inspiratio communiter & publicitus, ut in conciliis legitimis, seu priuatim, ut in cordibus sanctorum pastorum & doctorum ecclesiae, Christi gregē ordinaria autoritate pascendum, ad docendum, praedicandum, purgandum, illuminandum, ad explanandas, interpretandas scripturas, dissoluendas dubietates, haereticos arcendos, errores purgandos, in aedificatione corporis Christi mystici, ad consummationem sanctorum, de quo sanctus Petrus: Spiritus sancto inspirati, locuti sunt dei homines. Et Psalmi. Audiā qd loquatur in me dominus deus. Iob quoque: Inspiratio omnipotentis (qui loquutus est per os sanctorum q a seculo sunt prophetarum eius) dat intelligentiam. Et dominus in euangelio: Verbum eius non habetis in vobis manens, Sermo meus in vobis non capit: Quibus verbis euidenter ostenditur praeter verbum foris atramento exaratum, esse quoddam aliud verbum internum, digito dei, quorundam cordibus inscriptum. Id quod beatus Paulus nobis manifestum facit, qui cum dixisset, dedit in ecclesia quosdam quidem apostolos, quosdam vero prophetas &c. Ne quis putaret spiritum sanctum sequentibus defuturum, aut putaret futuris non locuturum mox subiunxit, quosdam vero pastores & doctores &c. ut Ambrosium, Augustinum, Hieronymum, Gregorium, Thomam aquinatem, atque reliquos orthodoxos, siue canonizatos siue non canonizatos, quorum linguis spiritus sanctus usus est, & utetur semper ad scripturas: verā interpretationē, ad plenam ecclesiae super dubijs rebus instructionem, nec non ad haeresum omnimodam extirpationem, horum ergo patrum documenta nobis relicta, quibus scripturae explanantur, credenda extricantur, fideles spiritus sancti illustratione omnem veritatem docentur, erroresque deturbantur, vere sunt spiritus Christi verba, suam ecclesiam per huiusmodi gubernantis. Et ideo nullatenus (sicut nec Christi spiritus a quo profluunt) ab ecclesia floccipendenda sunt, minus autem expungenda, de quibus sic beatus apostolus loquitur: Qui haec spernit, non hominem, sed deum spernit, qui etiam dedit spiritum sanctum suum in nobis. Ideo de traditionibus apostolicis ac generalibus ecclesiae consuetu-

Petri. i.

Psalm. 84

Iob. 32.

Luc. 11.

Joanis. 5.

&c. 3.

1 p. 4

1. Thes. 4

consuetudinibus, quas spiritus sancti inspiratione deriuatas in ecclesiam, sancti testantur, sentiendum dicimus. Porro Christi verbum quod inspiratum diximus communiter & publicitus, ipsum est cuiuslibet generalis concilij, in spiritu sancto legitime congregati, diffinitiuum circa res fidei statutū seu decretum, cuius auctoritatem sibi ipsi dominus Christus ascripsit quando apostolorum collegio dicebat: Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit, & huic sui assistentiā promisit dicens: Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ego sum in medio eorum, quanto magis vbi centum, ducenti, tricenti, pluresque in nomine illius congregantur, credendus est esse in medio eorum. Expressius hoc insinuat vbi ait: Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Cū autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, & quæ ventura sunt annuntiabit vobis, vtque sequentes etiam patres de huius spiritus assistentiā sibi nusquam defutura, melius certificarentur, præmisit dicens: Et ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum. Ipsa itaque generalium conciliorum diffinitiva circa fidem decreta, huius spiritus, ac proinde Christi, verba cēsenda sunt, id quod apertio apostolorum conciliariter congregatorum testimonio probamus, quando huiusmodi verbum spiritui sancto principaliter tribuebant dicentes. Placuit spiritui sancto & nobis &c. Omnibus ergo synodis generalibus catholicis, spiritus ille sacer absq; dubio adest. Omniaq; in illis quantum ad res fidei diffinitur conclusa, sancti spiritus ac ipsius Christi verba habenda sunt. Propter hoc enim sanctus Gregorius, quatuor concilia, Nicenū videlicet, Constantinopolitanum, Ephesinum, Calcedoniense, non aliter suscipit, amplectitur, veneratur, quam quatuor euangelij libros, prout habetur, xv. dist. c. Sicut quatuor. Simile de alijs generalibus legitimis concilijs dicitur in c. sancta romana eadem dist.

¶ Non solum itaque de verbo in mortuorum animalium pelli bus descripto, accipiendus est apostolus, qñ Christi verbum abundare

Cyprianus
Hierony.
Augustin⁹

Lucæ. 10.

Math. 2.

Ioan. 14.

Ioan. 15.

Aquī. 17.

CONFUTATORIUM SCRIPTURARIO.

Matth. 4.

1. Cor. 7.

2. Co. 13.

abundare dixit in ecclesia, sed & de quolibet iam dicto, siue priuatim siue publicitus inspirato. Ad huiusmodi namque sensum, Christi nos vrget sermo ubi ait. In omni verbo quod procedit de ore dei, viuit homo. Non dixit simpliciter; In verbo, sed notiter adiecit, omni. In omni verbo inquit, tum, vt scilicet insinua- ret verbum de quo loquebatur, haud vnice accipiendum, tum vt textualium seu scripturariorum, soli mortuæ literæ mordi- cus inhaerenti, errorē percuteret, tum denique vt ostenderet ho- contingere vitia, non ex sola litera, id quod scripturarii putant, sed de oī verbo, quod de ore dei procedit, id quod & Christi apostolus paucis explicauit dicens, Litera occidit, spiritus aut viuit. De ore vero dei, non solum atramento scriptū ver- bum, quin etiamnum inspiratum tam publicum quam priuatū, ostendimus procedere. Vnde cum per hæc omnia viuat ho- mo, planum est spiritum sanctum, qui cunctorū viuificator est, huiusmodi omnia velle in ecclesia habitare. Nec credendum est apostolum (in quo Christus haud dubium loquebatur) a Christo vel vnguem (quod aiunt) latum dissensisse. Vt quid enim cum dixerat: Verbum Christi habitet in vobis, adeo sol- licite adijcere curauit, abundanter. Hoc est, absque omni defe- ctu, nisi verbum scriptum, nudam videlicet literam, sibi dere- lictam, præuidisset imperfectum & insufficiens. Vñ mox ad- dit. In omni sapientia. i. sic habitet in vobis abundanter, quati- nus Christi verba in omnibus sapienter, & catholice intelli- gatis: id quod absque patrum, per quos occulta scripturarum sanctus nobis spiritus reserauit, interpretationes nullatenus fieri posse, plurimorum casus manifestissimum reddunt. Nul- latenus ergo vel patrum dogmata, vel reliqua, per hoc aposto- licum verbum ab ecclesia, in qua Christi verbum abundanter habitare debet, expungenda probantur, cum huiusmodi adeo non sint a verbo Christi aliena, vt etiam in illo quam maxime intelligantur inclusa.

¶ Nec propterea manent ecclesia, sicut obieiebatur, incerta, Huiusmodi namque patrum orthodoxorum documenta, & si per homines, non tamen ab humano fallaci, sed sancto descen- dun-

CAPVT II.

dunt spiritu, qui per eorundem patrum ora, ob eruditionem ecclesiae loquitur, illorumque linguis, ad haeresum extirpationem, & ad plenam ecclesiae super rebus dubijs instructionem, hactenus vltus est & vtetur perpetuo, sic tam istos, quam nos per illos erudiens, vt in christiana obseruantia, nil erroneum, nil inordinatum, nihil patiatur confusum. Ad laudem & gloriam suam, qui est super omnia benedictus deus. Amen.

Math. 10.
2. Petr. 1.

FINIS M. D. XXX. Septembris. v.

CAPVT II.

ALIUD EST DE QVO HAVD PARUM addubitatum fuit.

An sola Canonica expressa scriptura, sit in ecclesia sufficiens omnium credendorum agendorumque regula.

BOne deus, quot tenebriones isti, veritatis desertores haeretici, scripturarum lucifuge, quorum mentes nugarum spiritus prorsus occupauit, quot inquam, mouent lapides, quantas moluntur insidias, quot adinueniunt technas, quot dolos praetexunt, quibus & artes & partes suas, Cantharo astutiores, vel ad hominem, quod dicitur, colorent, hinc inexpugnabiles orthodoxae fidei sententias, quas nec autoritate improbare, neque ratione labefactare possunt, apud imbecilles, dum in dubium vertunt, mira quadam arte illos infirmant, & quos apertis nugis fallere nequeunt, ambiguitatis laqueo, quasi praestigio quodam circumuolantes, obscurant. Hisce ex insidijs, etiamnum sub dubium vocant: An sola scriptura, sit omnium credendorum agendorumque regula, cum ecclesia nusquam hactenus non docuerit, solam scripturam expressam nequaquam credendorum omnium posse regulam esse, modo ad sensum quem haeretici praetexunt intelligamus. At isti ex aduerso incedentes, totis animis solas scripturas oim

D fide